

ผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อชุมชนท้องถิ่นในประเทศไทย

The impact of tourism on local communities in Thailand

น.ส. สุจิตรา วงษ์สัมพันธ์กุล¹

Miss.Sujitra Wongsumpankul

บทคัดย่อ

การท่องเที่ยวมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทย แต่ผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อชุมชนท้องถิ่นในประเทศไทยนั้นมีทั้งด้านบวกและด้านลบ การพัฒนาเมืองที่รวดเร็วและการขยายตัวของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวส่งผลกระทบต่อทั้งในเชิงเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมซึ่งมีผลต่อวิถีชีวิตของคนในชุมชนท้องถิ่น ด้านบวกของการท่องเที่ยวคือการเพิ่มโอกาสในการสร้างรายได้และการจ้างงานให้กับชุมชนท้องถิ่น การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานต่างๆ เช่นการสร้างถนน สนามบิน โรงแรม และร้านค้าเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจในท้องถิ่น นอกจากนี้การท่องเที่ยวยังช่วยให้ชุมชนท้องถิ่นได้รับความสนใจจากนักลงทุนและภาครัฐในการพัฒนาทรัพยากรต่างๆที่มีอยู่ในพื้นที่ การเพิ่มรายได้จากการท่องเที่ยวช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชนในบางพื้นที่ อย่างไรก็ตามการท่องเที่ยวยังสร้างผลกระทบในด้านลบเช่นกัน หนึ่งในผลกระทบที่สำคัญคือการสูญเสียเอกลักษณ์และวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยเฉพาะในชุมชนที่มีการท่องเที่ยวเข้ามามากมาย ความดันจากการพัฒนาเมืองที่ไม่สามารถควบคุมได้ทำให้วิถีชีวิตดั้งเดิมของคนท้องถิ่นเปลี่ยนแปลงไป หรือถูกบีบให้ปรับตัวตามความต้องการของตลาด การสร้างโรงแรม ร้านค้า และสถานที่ท่องเที่ยวใหม่ๆอาจทำให้พื้นที่ทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมถูกทำลาย รวมถึงการสูญเสียพื้นที่สาธารณะที่ใช้ในการประกอบอาชีพหรือกิจกรรมชุมชน โดยรวมแล้วผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อชุมชนท้องถิ่นในประเทศไทยนั้นมีทั้งด้านบวกและลบ ซึ่งการจัดการที่เหมาะสมและการพัฒนาที่ยั่งยืนจะช่วยให้ชุมชนท้องถิ่นสามารถพัฒนาไปในทิศทางที่ดี โดยไม่สูญเสียเอกลักษณ์และวิถีชีวิตของตนเอง

คำสำคัญ:ผลกระทบ, การท่องเที่ยว, ชุมชนท้องถิ่น, ประเทศไทย

¹ นักวิชาการอิสระ ; independent Scholar,Thailand

Abstract

Tourism plays an important role in driving the economy and society of Thailand. However, the impacts of tourism on local communities in the country have both positive and negative aspects. Rapid urban development and the expansion of the tourism industry have significant economic, social, and cultural effects, influencing the way of life of local people. On the positive side, tourism increases opportunities for income generation and employment within local communities. The development of infrastructure such as roads, airports, hotels, and shops to accommodate tourists helps stimulate the local economy. Additionally, tourism attracts attention from investors and the government to develop the area's resources. The increased income from tourism helps improve the quality of life and living standards for people in certain areas. However, tourism also has negative impacts. One of the major concerns is the loss of local identity and culture, particularly in communities with a high level of tourism. The pressure from uncontrolled urban development leads to changes in the traditional lifestyles of local people, forcing them to adapt to market demands. The construction of hotels, shops, and new tourist attractions can result in the destruction of natural spaces and the environment, as well as the loss of public areas used for livelihoods or community activities. Overall, the impacts of tourism on local communities in Thailand are both positive and negative. Proper management and sustainable development are essential to ensure that local communities can progress in a positive direction without losing their unique identity and way of life.

Keywords: Impact, Tourism, Local communities, Thailand.

1. บทนำ

การท่องเที่ยวเป็นหนึ่งในอุตสาหกรรมที่มีบทบาทสำคัญต่อเศรษฐกิจของประเทศไทย ในหลายปีที่ผ่านมาประเทศไทยได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวทั้งในและต่างประเทศเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะในจังหวัดที่มีศักยภาพในการท่องเที่ยวสูง เช่นภูเก็ต เชียงใหม่ และกรุงเทพฯ ซึ่งมีนักท่องเที่ยวหลั่งไหลเข้าไปในพื้นที่เหล่านี้ในปริมาณมหาศาล (Shaw & Williams, 2016, p. 27) การพัฒนาเมืองและการท่องเที่ยวที่เติบโตอย่างรวดเร็วมีผลกระทบทั้งในด้านบวกและลบต่อชุมชนท้องถิ่นซึ่งในแง่หนึ่งการเติบโตของอุตสาหกรรมนี้สามารถนำมาซึ่งการสร้างรายได้และการพัฒนาเศรษฐกิจในระดับท้องถิ่น แต่ในอีกด้านหนึ่งก็อาจส่งผลกระทบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมได้หากไม่มีการวางแผนและการจัดการที่ดี (Gössling, 2018, p. 58) การศึกษาผลกระทบของการ

ท่องเที่ยวในบริบทของชุมชนท้องถิ่นในประเทศไทยจึงมีความสำคัญในการทำความเข้าใจความท้าทายและโอกาสในการพัฒนาอย่างยั่งยืน

การท่องเที่ยวและการพัฒนาเมืองเป็นกลไกที่ช่วยเสริมสร้างเศรษฐกิจท้องถิ่น โดยเฉพาะในจังหวัดที่มีแหล่งท่องเที่ยวสำคัญ เช่น ภูเก็ต เชียงใหม่ และกรุงเทพฯ ที่ได้รับความสนใจจากทั้งนักท่องเที่ยวต่างชาติและนักท่องเที่ยวไทยภายในประเทศ (Yodsurang, Kiatthanawat, Sanoamuang, Kraseain, & Pinijvarasin, 2022) อย่างไรก็ตามการเติบโตของอุตสาหกรรมนี้ยังคงมีข้อควรระวังหลายประการที่ส่งผลกระทบต่อชุมชนท้องถิ่นและสิ่งแวดล้อมโดยเฉพาะในพื้นที่ที่ได้รับความนิยมสูง เช่น ปัญหาความแออัดของนักท่องเที่ยวที่ส่งผลให้เกิดปัญหาการขาดแคลนทรัพยากรในชุมชน การเสื่อมสภาพของสิ่งแวดล้อม และการเปลี่ยนแปลงในวิถีชีวิตของชุมชนท้องถิ่น

ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นเมื่อการท่องเที่ยวมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศและในระดับท้องถิ่น ภูเก็ต เชียงใหม่ และกรุงเทพฯ ถือเป็นสามจังหวัดที่มีความสำคัญในแง่ของการท่องเที่ยว และมีความหลากหลายทั้งในด้านสถานที่ท่องเที่ยว วัฒนธรรม และกิจกรรมต่างๆ ที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวทั่วโลก (Shaw & Williams, 2016, p. 29) การพัฒนาเมืองในพื้นที่เหล่านี้มีผลกระทบต่อชุมชนท้องถิ่นอย่างมาก โดยมีทั้งผลดีและผลเสียในแง่บวก การท่องเที่ยวช่วยสร้างโอกาสในการเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยการเพิ่มรายได้ให้กับชุมชนท้องถิ่นจากการขายสินค้าท้องถิ่น การให้บริการด้านที่พัก ร้านอาหาร และกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว (Gössling & Scott, 2018) ยกตัวอย่างเช่นในจังหวัดภูเก็ต การท่องเที่ยวทำให้เกิดการจ้างงานในธุรกิจโรงแรม ร้านอาหาร และธุรกิจขนาดเล็กที่เกี่ยวข้อง (Tao et al., 2017, p. 100) นอกจากนี้นักท่องเที่ยวยังช่วยกระตุ้นการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เช่น การขนส่งและการก่อสร้างที่อยู่อาศัย เพื่อรองรับจำนวนผู้มาเยือนที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตามการท่องเที่ยวที่เติบโตอย่างรวดเร็วยังนำมาซึ่งความท้าทายที่สำคัญซึ่งรวมถึงปัญหาความแออัดที่เกิดขึ้นในบางพื้นที่ที่มีการท่องเที่ยวหนาแน่น เช่นในบางสถานที่ท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมสูงในกรุงเทพฯ หรือภูเก็ต (Gössling & Scott, 2018, p. 2071) การมีนักท่องเที่ยวจำนวนมากในพื้นที่เดียวกันส่งผลให้เกิดการเสื่อมสภาพของสิ่งแวดล้อม เช่น มลพิษจากขยะ น้ำเสีย และการทำลายระบบนิเวศในแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ

การศึกษาเรื่องผลกระทบของการท่องเที่ยวนี้จะช่วยให้เราเห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ซึ่งต้องคำนึงถึงการรักษาสมดุลระหว่างการพัฒนาเศรษฐกิจ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และการรักษาความสมดุลในสังคมท้องถิ่น (Bramwell & Lane, 2011, p. 418) การพัฒนาที่ยั่งยืนจะต้องสามารถรับมือกับการเติบโตของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวได้โดยไม่ทำให้สังคมและสิ่งแวดล้อมได้รับผลกระทบจากการพัฒนาอย่างรวดเร็ว ในบทความนี้จะนำเสนอการศึกษาผลกระทบเหล่านี้และข้อเสนอแนะในการพัฒนาอย่างยั่งยืนในอนาคต เพื่อให้การท่องเที่ยวในประเทศไทยสามารถเติบโตไปพร้อมกับการรักษาสมดุลในชุมชนท้องถิ่น

บทความนี้จะมุ่งเน้นกล่าวถึงการศึกษาผลกระทบของการท่องเที่ยวและการพัฒนาเมืองต่อชุมชนท้องถิ่นในประเทศไทยโดยเฉพาะในด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม การศึกษานี้จะช่วยให้เราเข้าใจถึง

ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาอย่างรวดเร็ว รวมถึงผลกระทบในด้านต่าง ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อชุมชนในระดับท้องถิ่น และยังมีแนวโน้มในการแก้ไขปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต (Bramwell & Lane, 2011, p. 411)

2.ภาพรวมการท่องเที่ยวในประเทศไทย

การท่องเที่ยวในประเทศไทยถือเป็นหนึ่งในอุตสาหกรรมหลักที่มีบทบาทสำคัญต่อเศรษฐกิจของประเทศ และมีการเติบโตอย่างรวดเร็วในช่วงหลายทศวรรษที่ผ่านมา สถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ ทั่วประเทศได้รับความนิยมทั้งจากนักท่องเที่ยวชาวไทยและต่างประเทศ โดยเฉพาะในจังหวัดที่เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวหลัก เช่นภูเก็ต เชียงใหม่ และกรุงเทพฯ ซึ่งได้กลายเป็นจุดหมายปลายทางหลักที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวจากทั่วทุกมุมโลก

2.1สถานการณ์และการเติบโตของการท่องเที่ยว

จังหวัดภูเก็ตซึ่งตั้งอยู่ทางชายฝั่งทะเลอันดามันเป็นที่รู้จักกันดีในด้านชายหาดที่สวยงามและกิจกรรมทางน้ำต่างๆที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวที่ชื่นชอบการพักผ่อนในธรรมชาติ นอกจากนี้ยังมีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่รองรับการท่องเที่ยว เช่นสนามบินนานาชาติที่เชื่อมต่อกับเมืองหลักทั่วโลก และโรงแรมและรีสอร์ทที่มีมาตรฐานสูงเพื่อรองรับจำนวนนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง (World Travel & Tourism Council, 2020, p. 12)

ในขณะที่เชียงใหม่ที่มักกล่าวเปรียบเป็นเมืองหลวงของภาคเหนือเป็นจุดหมายท่องเที่ยวที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งในประเทศและต่างประเทศด้วยความหลากหลายของวัฒนธรรมและธรรมชาติที่งดงาม การท่องเที่ยวในเชียงใหม่ไม่ได้จำกัดแค่การเที่ยวชมวัดวาอารามและประเพณีต่างๆ แต่ยังมีกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เช่น การเดินป่าหรือการท่องเที่ยวเชิงผจญภัยในพื้นที่ภาคเหนือของไทยซึ่งทำให้เชียงใหม่เป็นจุดหมายท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมเพิ่มขึ้นในช่วงหลายปีที่ผ่านมา (Alcocer & Ruiz, 2019, p. 2445)

กรุงเทพมหานครเมืองหลวงของประเทศไทยเป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจ การค้า และวัฒนธรรมที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวจากทั่วโลก ด้วยสถานที่ท่องเที่ยวที่หลากหลาย เช่นพระบรมมหาราชวัง วัดพระแก้ว และห้างสรรพสินค้าระดับโลกรวมทั้งแหล่งช้อปปิ้งและความบันเทิงที่ไม่เคยหลับใหลทำให้กรุงเทพฯได้รับการยกย่องให้เป็นหนึ่งในเมืองที่นักท่องเที่ยวหลายล้านคนต้องการเยี่ยมชมทุกปี (Hall, 2011, p. 34) การเติบโตของการท่องเที่ยวในประเทศไทยได้รับการสนับสนุนจากการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานต่างๆ เช่นการขยายสนามบิน การสร้างโรงแรมใหม่ๆ การพัฒนาระบบขนส่งสาธารณะ และการปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกในพื้นที่ท่องเที่ยวที่สำคัญๆ ทั้งหมดนี้ส่งผลให้ประเทศไทยสามารถรองรับนักท่องเที่ยวจำนวนมากได้อย่างมีประสิทธิภาพ

อย่างไรก็ตามการเติบโตของการท่องเที่ยวที่รวดเร็วนี้อาจทำให้เกิดผลกระทบในหลายด้าน เช่นการขยายตัวของเมืองที่ไม่สามารถควบคุมได้ การเพิ่มขึ้นของมลพิษทางอากาศและเสียงรวมถึงความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติ การท่องเที่ยวที่มากเกินไปอาจทำให้เกิดความเสื่อมสภาพของแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรมที่สำคัญได้ (Cohen, 2011, p. 8-9)การท่องเที่ยวในประเทศไทยยังต้องเผชิญกับปัญหาความไม่ยั่งยืนทางเศรษฐกิจเมื่อมีการพึ่งพาอุตสาหกรรมนี้มากเกินไปซึ่งอาจทำให้ชุมชนที่พึ่งพา

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวประสบปัญหาทางเศรษฐกิจเมื่อเกิดวิกฤตการณ์ทางการเมืองหรือสถานการณ์การระบาดของโรค (World Bank, 2024, p. 23) การขยายตัวของการท่องเที่ยวจึงต้องมีการพิจารณาและควบคุมอย่างระมัดระวัง โดยการพัฒนาที่ยั่งยืนจะต้องคำนึงถึงการรักษาคุณภาพชีวิตของประชาชนในท้องถิ่น การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และการส่งเสริมให้ชุมชนท้องถิ่นมีบทบาทในการตัดสินใจเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ของตนเอง

2.2 บทบาทของการท่องเที่ยวในเศรษฐกิจ

การท่องเที่ยวเป็นหนึ่งในอุตสาหกรรมที่มีบทบาทสำคัญต่อเศรษฐกิจของประเทศไทย โดยเป็นแหล่งรายได้หลักที่ช่วยขับเคลื่อนการเติบโตทางเศรษฐกิจและสร้างงานให้กับคนในหลายภาคส่วน ไม่ว่าจะเป็นการบริการ การขนส่ง หรืออุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว การเติบโตของภาคการท่องเที่ยวในประเทศไทยในช่วงหลายปีที่ผ่านมาได้ส่งผลให้มีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานอย่างกว้างขวางซึ่งรวมถึงการก่อสร้างโรงแรม ร้านอาหาร สถานที่ท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียง และการพัฒนาระบบการขนส่งที่เชื่อมโยงสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ ทั่วประเทศ

การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและการขยายตัวของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว

โครงสร้างพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในประเทศไทยได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในพื้นที่ที่เป็นจุดหมายท่องเที่ยวยอดนิยม เช่นภูเก็ต เชียงใหม่ และกรุงเทพมหานคร การสร้างโรงแรมและรีสอร์ทที่มีมาตรฐานสูงเพื่อรองรับจำนวนนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้นทุกปีเป็นหนึ่งในตัวอย่างที่ชัดเจนของการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่รองรับการท่องเที่ยว (Dolezal & Trupp, 2015, p. 117) นอกจากนี้การพัฒนาสถานที่ท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียง เช่นวัดพระแก้วในกรุงเทพฯ หรือหาดป่าตองในภูเก็ตก็มีส่วนสำคัญในการดึงดูดนักท่องเที่ยวจากทั่วโลก

การพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวได้สร้างโอกาสทางเศรษฐกิจในหลากหลายด้าน เช่น การเพิ่มขึ้นของการจ้างงานในภาคบริการและการค้าปลีก การสร้างธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว เช่นร้านอาหารและร้านค้าของที่ระลึก รวมถึงการพัฒนาความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจท่องเที่ยวผ่านการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ๆ (Agarwal & Kariyapol, 2020, p. 196) การลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานที่รองรับนักท่องเที่ยวจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยสนับสนุนให้เศรษฐกิจของประเทศเติบโตได้อย่างยั่งยืน

ผลดีทางเศรษฐกิจจากการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวในประเทศไทยส่งผลต่อเศรษฐกิจในหลายมิติ โดยเฉพาะการสร้างรายได้จากการท่องเที่ยวที่เข้ามาในประเทศจากนักท่องเที่ยวต่างชาติซึ่งในบางปีมีมูลค่าถึงหลักหลายล้านบาทต่อปี (World Travel & Tourism Council, 2020) โดยเฉพาะในจังหวัดที่มีการท่องเที่ยวมากๆ เช่นภูเก็ตและเชียงใหม่ การเติบโตของภาคการท่องเที่ยวทำให้เกิดการกระจายรายได้ไปยังธุรกิจต่างๆ ในพื้นที่อาทิธุรกิจโรงแรมและที่พัก ธุรกิจร้านอาหาร และการขนส่ง

นอกจากนี้การท่องเที่ยวยังช่วยเพิ่มความหลากหลายให้กับเศรษฐกิจท้องถิ่น เนื่องจากเป็นแหล่งรายได้ที่สามารถกระจายไปยังภาคการผลิตและการเกษตรอีกด้วย การท่องเที่ยวที่เติบโตยังสามารถสร้างงาน

และรายได้ให้กับประชากรในท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพซึ่งนำไปสู่การเพิ่มขึ้นของมาตรฐานการครองชีพ (World Travel & Tourism Council, 2020)

อย่างไรก็ตามการท่องเที่ยวที่เติบโตอย่างรวดเร็วก็มีผลกระทบที่ไม่สามารถมองข้ามได้ เช่นความแออัดในแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ การเกิดปัญหามลพิษจากการขนส่ง และการทำลายแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ เนื่องจากการขาดการบริหารจัดการที่เหมาะสม (Cohen, 2011, p. 4-5) เหล่านี้จึงต้องมีการพัฒนาและการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเพื่อลดผลกระทบที่เกิดขึ้น

ความยั่งยืนในการพัฒนาการท่องเที่ยว

ในด้านของความยั่งยืนการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในประเทศไทยกำลังเป็นประเด็นที่ได้รับความสนใจมากขึ้น โดยเฉพาะในแง่ของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น การพัฒนาการท่องเที่ยวควรมีการคำนึงถึงการรักษาความหลากหลายทางธรรมชาติและวัฒนธรรม ตลอดจนการให้โอกาสแก่ชุมชนท้องถิ่นในการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับการพัฒนาอุตสาหกรรมนี้ (Agarwal & Kariyapol, 2020, p.182)

การพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนสามารถทำได้โดยการใช้เทคโนโลยีในการลดผลกระทบจากการท่องเที่ยว เช่นการส่งเสริมการใช้พลังงานทดแทนในสถานประกอบการท่องเที่ยว การจัดการขยะและน้ำเสียอย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่มุ่งเน้นการรักษาสิ่งแวดล้อม (Page, 2007, p. 123) นอกจากนี้การส่งเสริมการท่องเที่ยวในพื้นที่ท้องถิ่นที่ยังไม่ถูกพัฒนาอย่างเต็มที่ยังสามารถกระจายรายได้ไปยังพื้นที่ต่างๆ ช่วยลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ

การท่องเที่ยวในประเทศไทยไม่เพียงแต่เป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญ แต่ยังเป็นปัจจัยที่ช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจและการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในหลายพื้นที่ การพัฒนาการท่องเที่ยวต้องคำนึงถึงความยั่งยืนทั้งในด้านสิ่งแวดล้อมและเศรษฐกิจ รวมถึงการให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาเพื่อให้ได้ประโยชน์จากการท่องเที่ยวอย่างเต็มที่ การบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างรอบคอบจึงเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจในระยะยาว

3.ผลกระทบทางเศรษฐกิจจากการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวถือเป็นหนึ่งในอุตสาหกรรมหลักที่มีบทบาทสำคัญในการกระตุ้นเศรษฐกิจของประเทศไทย โดยเฉพาะในจังหวัดที่มีแหล่งท่องเที่ยวหลัก เช่นภูเก็ต เชียงใหม่ และกรุงเทพมหานคร ซึ่งการท่องเที่ยวไม่เพียงแต่ส่งผลกระทบในด้านการสร้างรายได้จากการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยว แต่ยังส่งผลดีในด้านการสร้างงานและโอกาสทางเศรษฐกิจสำหรับชุมชนท้องถิ่นอย่างมีนัยสำคัญ

3.1การสร้างงานและโอกาสทางเศรษฐกิจ

การเติบโตของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในประเทศไทยได้สร้างงานในหลายภาคส่วน โดยเฉพาะในภาคบริการที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการท่องเที่ยว เช่นโรงแรม ร้านอาหาร และการขนส่ง การเปิดธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวสามารถสร้างงานให้กับคนในท้องถิ่นและเพิ่มโอกาสในการพัฒนาอาชีพได้อย่างกว้างขวาง (Page, 2007, p. 120) การมีงานทำในภาคบริการ เช่นพนักงานต้อนรับในโรงแรม คนขับรถทัวร์

หรือเจ้าของร้านอาหารท้องถิ่นทำให้เกิดการกระจายรายได้ไปยังพื้นที่ต่างๆ ซึ่งส่งผลดีต่อการลดความยากจนและเพิ่มรายได้ให้กับประชากรในพื้นที่เหล่านี้

การสร้างงานจากการท่องเที่ยวยังสามารถกระตุ้นธุรกิจขนาดเล็กและกลางที่มีความเกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว โดยเฉพาะธุรกิจที่ให้บริการนักท่องเที่ยวโดยตรง เช่นร้านขายของที่ระลึก ร้านกาแฟหรือบริการทัวร์ท้องถิ่น ธุรกิจเหล่านี้ไม่เพียงแต่สร้างงานให้กับชุมชน แต่ยังช่วยกระจายรายได้ไปยังภาคส่วนอื่นๆของเศรษฐกิจ เช่นการเกษตร และการค้าปลีก (Dolezal & Trupp, 2015)การท่องเที่ยวยังมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาระบบขนส่งภายในประเทศ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการกระตุ้นเศรษฐกิจในภาคการขนส่ง ทั้งทางอากาศและทางบก การเพิ่มความต้องการใช้บริการรถไฟ รถบัส และการบินภายในประเทศได้ส่งผลให้เกิดการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับการขนส่ง ทำให้การขนส่งในประเทศมีความสะดวกสบายและมีประสิทธิภาพมากขึ้นซึ่งนอกจากจะช่วยลดต้นทุนในการเดินทางแล้ว ยังส่งผลดีต่อเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ (Prayag & Ryan, 2012, p. 343)

การเติบโตของการท่องเที่ยวยังช่วยกระตุ้นให้มีการลงทุนในธุรกิจที่เกี่ยวข้อง เช่นการลงทุนในโรงแรม รีสอร์ท และสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆซึ่งไม่เพียงแต่สร้างงานในระยะสั้น แต่ยังส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนในระยะยาว โดยช่วยเสริมสร้างการเติบโตของเศรษฐกิจท้องถิ่น (World Travel & Tourism Council, 2020, p. 25) นอกจากนี้การท่องเที่ยวยังช่วยส่งเสริมการพัฒนาทักษะการทำงานในภาคบริการ เช่น การฝึกอบรมพนักงานโรงแรม การพัฒนาทักษะด้านการให้บริการลูกค้า และการฝึกอบรมด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

3.2 ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับเศรษฐกิจในระดับท้องถิ่น

การท่องเที่ยวที่เติบโตอย่างรวดเร็วทำให้เกิดการกระจายรายได้ไปยังชุมชนท้องถิ่น โดยเฉพาะในพื้นที่ที่มีการท่องเที่ยวสูง เช่นภูเก็ต เชียงใหม่ และเกาะสมุย ชุมชนท้องถิ่นสามารถใช้ประโยชน์จากการท่องเที่ยวโดยการเพิ่มผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นที่ขายให้กับนักท่องเที่ยว รวมทั้งการนำเสนอสินค้าหรือบริการที่สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยว การสร้างสรรค์สินค้าหรือบริการใหม่ๆ ที่เชื่อมโยงกับวัฒนธรรมและวิถีชีวิตท้องถิ่น เช่น ผลิตภัณฑ์จากหัตถกรรมท้องถิ่น การแสดงศิลปวัฒนธรรม หรือการจัดทัวร์ท้องถิ่น ส่งผลให้มีการสร้างรายได้เพิ่มขึ้นและช่วยส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนในชุมชนท้องถิ่น (Dolezal & Trupp, 2015, p. 45)

นอกจากนี้การท่องเที่ยวยังสามารถส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิตในชุมชน เนื่องจากการมีงานทำจากอุตสาหกรรมท่องเที่ยวช่วยเพิ่มรายได้และลดความยากจนในระดับท้องถิ่น การเพิ่มขึ้นของรายได้ในชุมชนท้องถิ่นมีส่วนช่วยพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของชุมชน เช่นการสร้างโรงพยาบาลหรือสถานศึกษา ซึ่งสามารถตอบสนองความต้องการพื้นฐานของชุมชนและส่งเสริมความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น (Agarwal & Kariyapol, 2020, p. 182-185)

โดยรวมแล้วการท่องเที่ยวมีบทบาทสำคัญในการสร้างงานและโอกาสทางเศรษฐกิจให้กับชุมชนท้องถิ่นในประเทศไทย โดยเฉพาะในพื้นที่ที่มีแหล่งท่องเที่ยวสำคัญ การสร้างงานในภาคบริการ การกระตุ้นการลงทุนในธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว และการส่งเสริมการพัฒนาทักษะในท้องถิ่น ล้วนเป็นปัจจัยที่ช่วยกระตุ้นการเติบโตทางเศรษฐกิจและพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่นั้นๆ อย่างไรก็ตามการจัดการที่มี

ประสิทธิภาพและการพัฒนาอย่างยั่งยืนเป็นสิ่งสำคัญเพื่อให้การท่องเที่ยวสามารถสร้างประโยชน์ในระยะยาว แก่ทั้งสังคมและเศรษฐกิจของประเทศ (Prayag & Ryan, 2012, p. 343)

แต่การท่องเที่ยวสามารถส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจของชุมชนท้องถิ่นในหลายแง่มุม แม้ว่าจจะ นำรายได้เข้าสู่ชุมชน แต่การพึ่งพิงการท่องเที่ยวเป็นแหล่งรายได้หลักอาจทำให้เศรษฐกิจของชุมชนเปราะบาง หากเกิดวิกฤตหรือการลดลงของนักท่องเที่ยว การไหลเวียนของรายได้อาจไม่กระจายสู่คนในชุมชนอย่างเท่าเทียม โดยส่วนใหญ่รายได้มักตกไปอยู่กับนักลงทุนหรือธุรกิจขนาดใหญ่จากภายนอกมากกว่าชาวบ้านในท้องถิ่น อีกทั้งค่าครองชีพในชุมชนอาจเพิ่มสูงขึ้นจากการปรับราคาสินค้าและบริการเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว ซึ่งส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของคนในพื้นที่ในระยะยาว

4.ผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อชุมชนท้องถิ่น

การท่องเที่ยวไม่เพียงแต่ส่งผลกระทบในด้านเศรษฐกิจเท่านั้น แต่ยังมีผลกระทบต่อวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของชุมชนท้องถิ่นในประเทศไทยอีกด้วย การเติบโตของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในหลายพื้นที่ที่มีแหล่งท่องเที่ยวสำคัญ เช่นภูเก็ต เชียงใหม่ และเกาะสมุย ส่งผลให้วิถีชีวิตของคนในชุมชนท้องถิ่นเริ่มเปลี่ยนแปลงไป โดยเฉพาะในเรื่องของค่านิยมและการใช้ชีวิตประจำวัน ความเปลี่ยนแปลงเหล่านี้มักเกิดขึ้นเมื่อมีการเปิดรับอิทธิพลจากภายนอก ซึ่งโดยมากเกิดจากการท่องเที่ยวที่กระตุ้นให้เกิดการปรับเปลี่ยนวิธีการดำเนินชีวิตเพื่อให้ตรงกับความต้องการของนักท่องเที่ยว

4.1การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตและค่านิยม

หนึ่งในผลกระทบหลักที่เกิดจากการท่องเที่ยวคือการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของชุมชนท้องถิ่น ในหลายพื้นที่ที่มีการท่องเที่ยวสูง ชุมชนท้องถิ่นจะต้องปรับตัวเพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว ซึ่งบางครั้งอาจนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงจากวิถีชีวิตแบบดั้งเดิมที่เน้นการเกษตรกรรม หรือการดำเนินชีวิตที่เชื่อมโยงกับธรรมชาติ ไปสู่การเน้นการให้บริการนักท่องเที่ยว เช่นการเปิดธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว การค้าขายของที่ระลึก หรือการให้บริการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว (Sangwan, 2017, p. 53) การท่องเที่ยวก่อให้เกิดปัญหาราคาสินค้าและ ค่าครองชีพในชุมชนท้องถิ่นสูงขึ้น คนในชุมชนมีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น ราคาที่ดินในชุมชนสูงขึ้น และรายได้จากการท่องเที่ยวไม่มีความแน่นอน(เพ็ญศิริ สมารักษ์, นันทศักดิ์ บุรขจรกุล, เปรมปรีดา ทองลา,2565)

การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้สามารถนำไปสู่การแปรสภาพของวิถีชีวิตท้องถิ่น จากการมีอาชีพหลักในภาคเกษตรกรรมหรืออาชีพดั้งเดิม เช่นการทำนาหรือการเลี้ยงสัตว์ ไปเป็นการประกอบอาชีพที่เน้นบริการด้านการท่องเที่ยว การเปลี่ยนแปลงนี้ไม่เพียงแต่ส่งผลกระทบในแง่ของการใช้ชีวิตประจำวัน แต่ยังทำให้ชุมชนต้องปรับตัวเข้ากับค่านิยมที่มาจากภายนอก เช่นความสนใจในสินค้าที่มีมูลค่าสูง ความต้องการประสบการณ์ท่องเที่ยวที่มีเอกลักษณ์ ซึ่งทำให้วัฒนธรรมท้องถิ่นบางครั้งถูกบิดเบือนเพื่อให้เข้ากับความต้องการของตลาด (McKercher & Du Cros, 2002, p. 44)

นอกจากนี้ความเปลี่ยนแปลงของวิถีชีวิตในชุมชนท้องถิ่นยังอาจส่งผลกระทบในด้านอื่นๆ เช่น การเปลี่ยนแปลงในความสัมพันธ์ทางสังคมและค่านิยมของชุมชน จากการศึกษาในชุมชนหันไปให้ความสำคัญ

กับการทำธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวอาจทำให้ลดทอนความสำคัญของการรักษาและส่งเสริมกิจกรรมทางวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ท้องถิ่น เช่น การทำนาทำไร่ หรือกิจกรรมในงานประเพณีท้องถิ่นที่เคยมีความสำคัญในอดีต (Smith, 2014, p. 160)

โดยสรุปการท่องเที่ยวมีผลกระทบต่อวิถีชีวิตและค่านิยมของชุมชนท้องถิ่นอย่างมีนัยสำคัญ โดยเฉพาะในพื้นที่ที่มีนักท่องเที่ยวเข้ามาเป็นจำนวนมาก การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้สามารถเห็นได้ในรูปแบบของการปรับตัวของชุมชนให้เข้ากับความต้องการของนักท่องเที่ยว เช่น การเปลี่ยนวิถีการดำรงชีวิตจากการเกษตรหรือประมงมาเป็นงานบริการหรือการขายสินค้าที่ระลึก การนำเสนอวัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่นให้เป็นสินค้าเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว อาจส่งผลให้ความหมายเดิมของค่านิยมและประเพณีเหล่านั้นถูกลดทอนหรือเปลี่ยนแปลงไปในเชิงพาณิชย์ อีกทั้งยังอาจเกิดความขัดแย้งระหว่างคนในชุมชนเกี่ยวกับการอนุรักษ์และการพัฒนาวัฒนธรรม ซึ่งสิ่งเหล่านี้อาจทำให้ความเป็นเอกลักษณ์ของชุมชนลดลงและก่อให้เกิดความสูญเสียทางวัฒนธรรมในระยะยาว

4.2 การพาณิชย์กับวัฒนธรรมท้องถิ่น

การท่องเที่ยวยังมีผลกระทบต่อวัฒนธรรมท้องถิ่นที่สามารถมองเห็นได้จากการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมในเชิงพาณิชย์ วัฒนธรรมท้องถิ่นบางครั้งอาจถูกพาณิชย์เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวทำให้กิจกรรมหรือประเพณีท้องถิ่นที่เคยมีความสำคัญทางจิตวิญญาณหรือทางสังคมถูกบิดเบือนและเปลี่ยนแปลงให้เป็นการแสดงทางท่องเที่ยวเพื่อดึงดูดผู้มาเยือน ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดคือการจัดแสดงศิลปะท้องถิ่นหรือการแสดงพื้นบ้านที่อาจจะไม่ได้มีความหมายหรือความสำคัญในบริบทเดิมของชุมชนอีกต่อไป (Cohen, 2011, p. 1-5) ซึ่งบางครั้งอาจทำให้ชุมชนท้องถิ่นต้องประสบปัญหาการสูญเสียเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม และผลกระทบในระยะยาวของการเปลี่ยนแปลงนี้อาจทำให้การท่องเที่ยวกลายเป็นภัยคุกคามต่อการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมที่สำคัญของพื้นที่นั้นๆ

การพาณิชย์กับวัฒนธรรมท้องถิ่นนี้ยังสามารถสังเกตได้จากการผลิตสินค้าที่มีความเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น เช่น ของที่ระลึกต่างๆ ที่มักจะมีลักษณะเป็นสินค้าเชิงพาณิชย์ เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว โดยบางครั้งของที่ระลึกเหล่านี้อาจไม่ได้สะท้อนถึงความจริงแท้ของวัฒนธรรมท้องถิ่น แต่ถูกสร้างขึ้นมาเพื่อความบันเทิงและการค้า ทำให้เกิดการเสื่อมคุณค่าในทางวัฒนธรรม (Agarwal & Kariyapol, 2018, p.146-152)

ความเปลี่ยนแปลงในมุมมองของชุมชน นอกจากนี้ยังพบว่าในบางกรณีการท่องเที่ยวสามารถกระตุ้นให้ชุมชนท้องถิ่นหันมามองเห็นความสำคัญของการรักษาและส่งเสริมวัฒนธรรมท้องถิ่นอย่างมีสติ การท่องเที่ยวสามารถเป็นตัวกระตุ้นให้คนในท้องถิ่นหันมาใส่ใจในมรดกทางวัฒนธรรมของตนเองมากขึ้น ทำให้เกิดการรักษาและอนุรักษ์ศิลปะหรือประเพณีที่มีความสำคัญทางจิตวิญญาณในท้องถิ่น เพื่อให้เข้ากับคามสนใจของนักท่องเที่ยวที่ต้องการสัมผัสวัฒนธรรมท้องถิ่นอย่างแท้จริง (Hall & Lew, 2009, p. 90)

การสร้างความรู้ความตระหนักรู้ในหมู่คนในท้องถิ่นเกี่ยวกับความสำคัญของการอนุรักษ์และการส่งเสริมวัฒนธรรมท้องถิ่นในแง่ของการท่องเที่ยวสามารถช่วยให้เกิดการพัฒนายั่งยืนในชุมชนท้องถิ่น โดยสามารถปรับใช้วัฒนธรรมท้องถิ่นให้สอดคล้องกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เพื่อให้ได้ประโยชน์จากการท่องเที่ยวในระยะยาวโดยไม่ทำลายเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม (UNESCO, 2006, p. 14)

การท่องเที่ยวในประเทศไทยไม่เพียงแต่ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจเท่านั้น แต่ยังมีผลกระทบต่อวิถีชีวิตและวัฒนธรรมท้องถิ่นอย่างลึกซึ้ง การเปลี่ยนแปลงในวิถีชีวิตและค่านิยมรวมถึงการพาณิชย์กับวัฒนธรรมท้องถิ่น เป็นสิ่งที่ต้องได้รับการพิจารณาอย่างรอบคอบเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการท่องเที่ยวทำลายเอกลักษณ์และความเป็นมาของวัฒนธรรมท้องถิ่น ในทางกลับกันการท่องเที่ยวสามารถเป็นโอกาสในการส่งเสริมและอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น หากมีการวางแผนและบริหารจัดการอย่างมีวิสัยทัศน์เพื่อให้ได้ประโยชน์สูงสุดในด้านเศรษฐกิจและการรักษาความเป็นมาของวัฒนธรรมท้องถิ่นไปพร้อมกัน

สรุปการท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นการพาณิชย์ส่งผลกระทบต่อชุมชนท้องถิ่นในหลายด้าน โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างเศรษฐกิจและสังคมของชุมชน การเพิ่มขึ้นของธุรกิจเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว เช่น ร้านอาหาร โรงแรม และสถานที่ท่องเที่ยว อาจนำไปสู่การแย่งชิงทรัพยากรในพื้นที่ เช่น ที่ดินและน้ำ ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของคนในชุมชน การพาณิชย์ในด้านวัฒนธรรม เช่น การขายงานฝีมือหรือการแสดงศิลปะพื้นบ้าน อาจทำให้วัฒนธรรมท้องถิ่นกลายเป็นสินค้าและสูญเสียความหมายดั้งเดิมในสายตาของคนในชุมชนเอง รวมถึงการมุ่งตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวอาจส่งผลให้เกิดความไม่สมดุลในเศรษฐกิจท้องถิ่น และทำให้ชุมชนต้องพึ่งพาการท่องเที่ยวจนเสี่ยงต่อความไม่ยั่งยืนในระยะยาว

4.3 การสูญเสียและการเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรม

การท่องเที่ยวที่เติบโตอย่างรวดเร็วและไม่ได้รับการควบคุมอย่างเหมาะสมอาจส่งผลกระทบต่อวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยเฉพาะในพื้นที่ที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยว เช่น จังหวัดภูเก็ต เชียงใหม่ หรือกระบี่ การสูญเสียและการเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรมท้องถิ่นเป็นหนึ่งในปัญหาที่สำคัญที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ไม่ได้คำนึงถึงผลกระทบต่อวัฒนธรรมในระยะยาว การพัฒนานี้มักจะส่งผลให้วิถีชีวิตและประเพณีของชุมชนถูกปรับเปลี่ยนหรือสูญเสียไปจากการท่องเที่ยวที่เน้นการนำเสนอในลักษณะที่ “เป็นการค้า” มากกว่า “การอนุรักษ์”

การนำเสนอวัฒนธรรมในรูปแบบที่ไม่ตรงตามความเป็นจริง

หนึ่งในผลกระทบที่สำคัญที่สุดของการท่องเที่ยวที่ไม่ได้รับการควบคุมอย่างเหมาะสมคือการนำเสนอวัฒนธรรมท้องถิ่นในรูปแบบที่ไม่ตรงตามความเป็นจริง การท่องเที่ยวเชิงพาณิชย์บางครั้งทำให้ชุมชนท้องถิ่นต้องปรับตัวโดยการนำเสนอประเพณีและวัฒนธรรมในรูปแบบที่ง่ายและสามารถจับต้องได้สำหรับนักท่องเที่ยว เช่นการจัดแสดงการเต้นรำแบบดั้งเดิม หรือการแสดงวัฒนธรรมที่ถูกดัดแปลงให้มีความบันเทิงและน่าสนใจมากขึ้นเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว การกระทำเช่นนี้อาจทำให้วัฒนธรรมท้องถิ่นถูกเบียดเบียนจากบริบทและความหมายดั้งเดิม เช่นการแสดงการเต้นรำแบบพื้นเมืองที่เคยเป็นส่วนหนึ่งของพิธีกรรมทางศาสนาหรือการเฉลิมฉลองในอดีต กลายเป็นการแสดงเพื่อการค้าหรือการบันเทิงสำหรับนักท่องเที่ยว (Cohen, 2011, p. 4-5)

เมื่อวัฒนธรรมถูกพรรณนาในลักษณะนี้อาจทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในความหมายและความสำคัญของประเพณีหรือกิจกรรมทางวัฒนธรรมที่เคยมีอยู่จริงในชุมชนท้องถิ่น การเสื่อมความสำคัญของการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมและการส่งต่อภูมิปัญญาแก่คนรุ่นใหม่มักกลายเป็นผลลัพธ์ที่ตามมาในหลายกรณีซึ่งในบางครั้งอาจทำให้เกิดการสูญเสียอัตลักษณ์และความเป็นมาของวัฒนธรรมท้องถิ่น (Agarwal & Kariyapol, 2018, 146-152)

การท่องเที่ยวที่ส่งผลกระทบต่อการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม

นอกจากการนำเสนอวัฒนธรรมในรูปแบบที่บิดเบือนแล้ว การท่องเที่ยวที่ไม่สามารถจัดการได้อย่างเหมาะสมยังส่งผลกระทบต่อการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมของพื้นที่นั้นๆ สิ่งที่ได้เห็นได้ชัดคือการใช้แหล่งมรดกทางวัฒนธรรม เช่น วัดโบราณ ปราสาทเก่า หรือสถานที่ท่องเที่ยวที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ในฐานะแหล่งท่องเที่ยวอย่างหนัก โดยไม่ได้คำนึงถึงผลกระทบในระยะยาวต่อความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นกับแหล่งมรดกเหล่านี้ ตัวอย่างเช่น การไหลเข้าของนักท่องเที่ยวจำนวนมากที่มักจะมีการสวมรองเท้าในพื้นที่วัดหรือการถ่ายภาพในสถานที่สำคัญ อาจทำให้เกิดการเสื่อมสภาพของมรดกทางวัฒนธรรม รวมถึงความเสี่ยงที่มาจากการสัมผัสกับสิ่งปลูกสร้างหรือโบราณวัตถุที่มีความละเอียดอ่อน (UNESCO, 2006, p. 12)

การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมที่เกิดจากการท่องเที่ยวสามารถส่งผลกระทบต่อการรักษาความยั่งยืนของมรดกทางวัฒนธรรมในระยะยาวได้ เนื่องจากการท่องเที่ยวมักจะมุ่งเน้นไปที่การทำให้สถานที่ท่องเที่ยวดูน่าสนใจและน่าดึงดูด แต่ในขณะเดียวกัน การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานการท่องเที่ยวเช่น โรงแรม ร้านอาหาร และถนนในบริเวณที่ใกล้เคียงกับแหล่งมรดกอาจทำให้บรรยากาศทางประวัติศาสตร์และสภาพแวดล้อมดั้งเดิมถูกทำลายไป (Hall & Lew, 2009, p. 150) ในบางกรณีการท่องเที่ยวที่ไม่รับผิดชอบอาจทำให้เกิดการพัฒนาในพื้นที่ที่มีมรดกทางวัฒนธรรมที่สำคัญอย่างไม่รอบคอบ เช่น การขุดเจาะหรือการสร้างโครงสร้างต่างๆ ที่อาจทำให้เกิดความเสียหายต่อแหล่งมรดกหรือสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ ทำให้สูญเสียความสำคัญทางวัฒนธรรมและอาจยากที่จะกู้คืนกลับมา

การสูญเสียเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม

เมื่อการท่องเที่ยวกลายเป็นอุตสาหกรรมที่มีมูลค่าทางเศรษฐกิจสูง อาจทำให้วัฒนธรรมท้องถิ่นถูกใช้เป็นเครื่องมือในการดึงดูดนักท่องเที่ยวเท่านั้น ซึ่งในระยะยาวอาจนำไปสู่การสูญเสียเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่แท้จริง ในบางกรณีวัฒนธรรมท้องถิ่นที่ไม่ได้รับการคุ้มครองอาจถูกเปลี่ยนแปลงหรือถูกทดแทนด้วยการแสดงออกทางวัฒนธรรมที่เหมาะสมกับตลาดท่องเที่ยว เช่น การผลิตสินค้าที่ระลึกที่ไม่ได้สะท้อนถึงประเพณีหรือความเชื่อของชุมชน การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้อาจทำให้คนรุ่นหลังไม่เข้าใจหรือไม่สามารถเชื่อมโยงกับประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของตนเองได้อย่างเต็มที่ (Smith, 2006, p. 1-2)

ผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่ไม่ได้รับการควบคุมอย่างเหมาะสมสามารถนำไปสู่การสูญเสียและการเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรมท้องถิ่นในหลายด้าน โดยเฉพาะในด้านของการนำเสนอวัฒนธรรมที่ไม่ตรงตามความเป็นจริงและการสูญเสียมรดกทางวัฒนธรรม การพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวควรคำนึงถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นต่อการอนุรักษ์และส่งเสริมวัฒนธรรมท้องถิ่นอย่างรอบคอบเพื่อให้การท่องเที่ยวเป็นการพัฒนาที่ยั่งยืนและไม่ทำลายเอกลักษณ์และความเป็นมาของชุมชนท้องถิ่น

สรุป

การท่องเที่ยวในประเทศไทยมีผลกระทบทั้งในด้านบวกและลบต่อชุมชนท้องถิ่น โดยเฉพาะในจังหวัดที่มีการท่องเที่ยวสูงเช่น ภูเก็ต เชียงใหม่ และกรุงเทพฯ ผลกระทบเหล่านี้ส่งผลทั้งในด้านเศรษฐกิจ วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม การท่องเที่ยวได้สร้างโอกาสในการสร้างงานและรายได้ให้กับชุมชนท้องถิ่น แต่ในขณะเดียวกันก็ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม รวมถึงการทำลายทรัพยากรธรรมชาติ การสูญเสียอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม และผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมที่อาจจะไม่ยั่งยืนในระยะยาว หากไม่มีการบริหารจัดการที่ดี การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนต้องมุ่งเน้นการสร้างสมดุลระหว่างการเสริมสร้างรายได้จากการท่องเที่ยวและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมท้องถิ่น การร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมเป็นสิ่งสำคัญในการกำหนดนโยบายที่ส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมและคำนึงถึงความยั่งยืนในระยะยาว การสร้างความตระหนักรู้ในชุมชนและนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์จะช่วยให้การพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวสามารถทำได้อย่างสมดุลและยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- เพ็ญศิริ สมารักษ์, นันทศักดิ์ บุรขจรกุล และ เปรมปรีดา ทองลา.2565.ผลกระทบทางเศรษฐกิจจากการท่องเที่ยวโดยชุมชน ตำบลบางสระแก้ว อำเภอแหลมสิงห์จังหวัดจันทบุรี. *วารสารวิจัยรำไพพรรณี*, 16 (1), 46-58.
- Agarwal, R., & Kariyapol, T. (2018). Tourism and its impacts on sociocultural changes: A case study of Khao San Road, Bangkok. *Sripatum Review of Humanities and Social Sciences*, 18(1), 146–152. Retrieved from <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/spurhs/article/view/126679>
- Bramwell, B., & Lane, B. (2011). Critical research on the governance of tourism and sustainability. *Journal of Sustainable Tourism*, 19(4–5), 411–421. <https://doi.org/10.1080/09669582.2011.580586>
- Cohen, E. (2011). The changing faces of contemporary tourism. *Folia Turistica*, 25(1), 1-9.
- Dolezal, C., & Trupp, A. (2015). Tourism and development in Southeast Asia. *ASEAS – Austrian Journal of South-East Asian Studies*, 8(2), 117-124.
- Gössling, S., & Scott, D. (2018). The decarbonisation impasse: Global tourism leaders' views on climate change mitigation. *Journal of Sustainable Tourism*, 26(12), 2071-2086.
- Hall, C. M. (2011). *Tourism planning: Policies, processes, and relationships* (2nd ed.). Pearson Education. <https://dokumen.pub/tourism-planning-policies-processes-and-relationships-2nd-ed-9780132046527-0132046520-9781408250020-1408250020.html>

- Hall, C. M., & Lew, A. A. (2009). *Understanding and managing tourism impacts: An integrated approach*. Routledge.
- Huete Alcocer, N., & López Ruiz, V. R. (2019). The role of destination image in tourist satisfaction: The case of a heritage site. *Economic Research-Ekonomska Istraživanja*, 33(1), 2444–2461. <https://doi.org/10.1080/1331677X.2019.1654399>
- McKercher, B., & Du Cros, H. (2002). *Cultural tourism: The partnership between tourism and cultural heritage management*. Routledge. Retrieved from https://nibmehub.com/opac-service/pdf/read/Cultural%20Tourism%20_%20the%20partnership%20between%20to%20urism%20and%20cultural%20heritage%20management.pdf
- Page, S. J. (2007). *Tourism management: Managing for change* (2nd ed.). Burlington: Elsevier Ltd. Retrieved from https://nibmehub.com/opac-service/pdf/read/Tourism%20Management-%202nd%20edition%20_%20managing%20for%20change.pdf
- Prayag, G., & Ryan, C. (2012). Antecedents of tourists' loyalty to Mauritius: The role and influence of destination image, place attachment, personal involvement, and satisfaction. *Journal of Travel Research*, 51(3), 342-356.
- Shaw, G., & Williams, A. M. (2016). *Tourism and tourism spaces*. SAGE Publications.
- Smith, M. K. (2006). Towards a cultural planning approach to regeneration. In M. K. Smith (Ed.), *Tourism, culture and regeneration* (pp. 1-11). Cromwell Press.
- UNESCO. (2006). *Tourism, culture and sustainable development*. Paris: United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization. Retrieved from <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000147578>
- World Bank. (2024). *Thailand economic monitor July 2024*. World Bank. Retrieved from <https://documents1.worldbank.org/curated/en/099062924133030977/pdf/P50100914f725005f1b9211803e7e17020a.pdf>
- World Travel & Tourism Council. (2020). *Thailand: Economic impact report*. World Travel & Tourism Council. Retrieved from <https://researchhub.wttc.org/product/thailand-economic-impact-report>
- Yodsurang, P., Kiatthanawat, A., Sanoamuang, P., Kraseain, A., & Pinijvarasin, W. (2022). Community-based tourism and heritage consumption in Thailand: An upside-down classification based on heritage consumption. *Cogent Social Sciences*, 8(1). <https://doi.org/10.1080/23311886.2022.2096531>